

Dit factsheet is een uitgave van het NIVEL. De gegevens mogen met bronvermelding worden gebruikt (A. Potappel, A. Victoor, E. Curfs & J. de Jong. Informatie van zorgverzekeraars over prijzen van behandelingen bij verschillende zorgaanbieders: zijn verzekerden hiervan op de hoogte en vinden zij deze informatie belangrijk? Utrecht: NIVEL, 2018). U vindt deze publicatie en alle andere NIVEL-publicaties in PDF-format op www.nivel.nl.

Informatie van zorgverzekeraars over prijzen van behandelingen bij verschillende zorgaanbieders: zijn verzekerden hiervan op de hoogte en vinden zij deze informatie belangrijk?

A. Potappel, A. Victoor, E. Curfs & J. de Jong

Ongeveer de helft (49%) van de leden van het NIVEL Verzekerdenpanel vindt informatie van hun zorgverzekeraar over prijzen van behandelingen tot aan de eigen risico-grens belangrijk bij het kiezen van een zorgaanbieder. Echter is iets minder dan de helft (44%) van de panelleden ervan op de hoogte dat hun zorgverzekeraar deze prijsinformatie openbaar heeft gemaakt. Terwijl zes op de tien panelleden aangeeft (waarschijnlijk) van plan te zijn om de prijs op te zoeken voor een behandeling wanneer zij in de toekomst zorg nodig hebben. Lager opgeleide panelleden blijken vaker niet van plan te zijn om prijsinformatie op te zoeken en zorgaanbieders te vergelijken op basis van deze informatie wanneer zij zorg nodig hebben dan panelleden met een hoger opleidingsniveau. Vervolgonderzoek zal uit moeten wijzen of verzekerden zich in de praktijk daadwerkelijk zo gedragen. Huisartsen en zorgverzekeraars zouden mensen meer op de hoogte kunnen stellen van de beschikbare prijsinformatie en het belang hiervan ook verduidelijken.

Openbaarheid prijsinformatie verschillende behandelingen

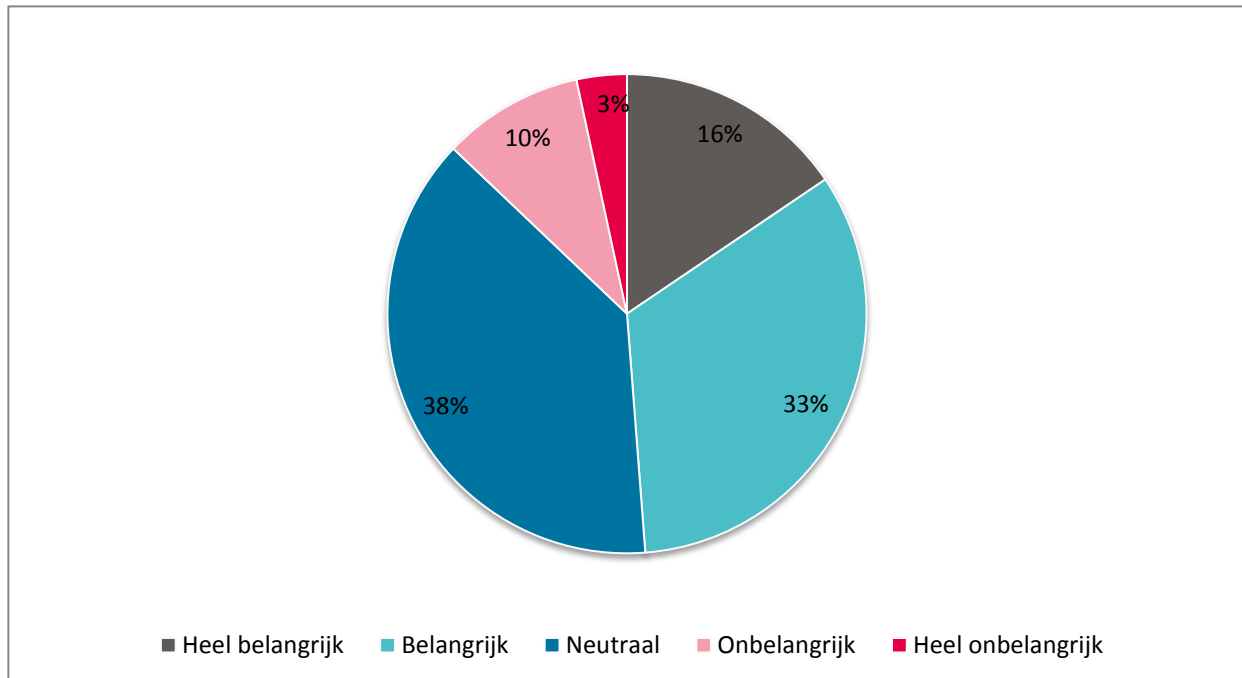
Van mensen wordt verwacht dat zij een actieve keuze maken voor een zorgaanbieder, gebaseerd op vergelijkingsinformatie over toegankelijkheid, prijs en kwaliteit [1]. Echter om actief te kunnen kiezen, moeten zij wel beschikken over voldoende begrijpelijke en betrouwbare informatie over onder andere de prijs van behandelingen bij zorgaanbieders. Zorgaanbieders en zorgverzekeraars zijn verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van deze informatie [1]. De Autoriteit Consument en Markt (ACM), de Consumentenbond en Patiëntenfederatie Nederland benadrukken het belang van de openbaarheid van tarieven in ziekenhuizen. De kosten voor ziekenhuisbehandelingen worden namelijk verrekend met het eigen risico, dat de patiënt zelf betaalt [2]. Verschillende zorgverzekeraars hebben ervoor gekozen om de gemiddelde prijzen van veelvoorkomende eenvoudige behandelingen tot het maximale eigen risico van 885 euro openbaar te maken (verplicht

eigen risico van 385 euro + maximaal vrijwillig eigen risico van 500 euro). Hierdoor kunnen mensen de kosten van zorgaanbieders vergelijken en zo een keuze maken [2]. De vraag is echter of zij deze prijsinformatie zelf ook van belang vinden. Eerder onderzoek toont aan dat twee derde van de patiënten vooraf een indicatie wil van de verwachte zorgkosten, in veel gevallen vanwege het eigen risico [3]. In de praktijk blijkt echter dat een relatief kleine groep patiënten (14%) ook echt daadwerkelijk de gewenste actieve keuze rol op zich neemt [4]. Naast de vraag of mensen prijsinformatie van belang vinden, zijn andere vragen of zij op de hoogte zijn van informatie over prijzen van behandelingen en deze informatie ook willen gebruiken bij het kiezen van een zorgaanbieder. Deze vragen hebben we in februari 2017 voorgelegd aan ruim 9000 leden van het Verzekerdenpanel van het NIVEL.

Ongeveer de helft vindt prijsinformatie belangrijk

Ongeveer de helft (49%) van de panelleden geeft aan prijsinformatie (heel) belangrijk te vinden bij het kiezen van een zorgaanbieder (zie Figuur 1). Echter geeft ook 38% van de ondervraagden aan neutraal te staan tegenover het belang van prijsinformatie van behandelingen per zorgaanbieder.

Figuur 1: Hoe belangrijk vindt u informatie over de prijzen van behandelingen per zorgaanbieder bij het kiezen van een zorgaanbieder? (N=7161)

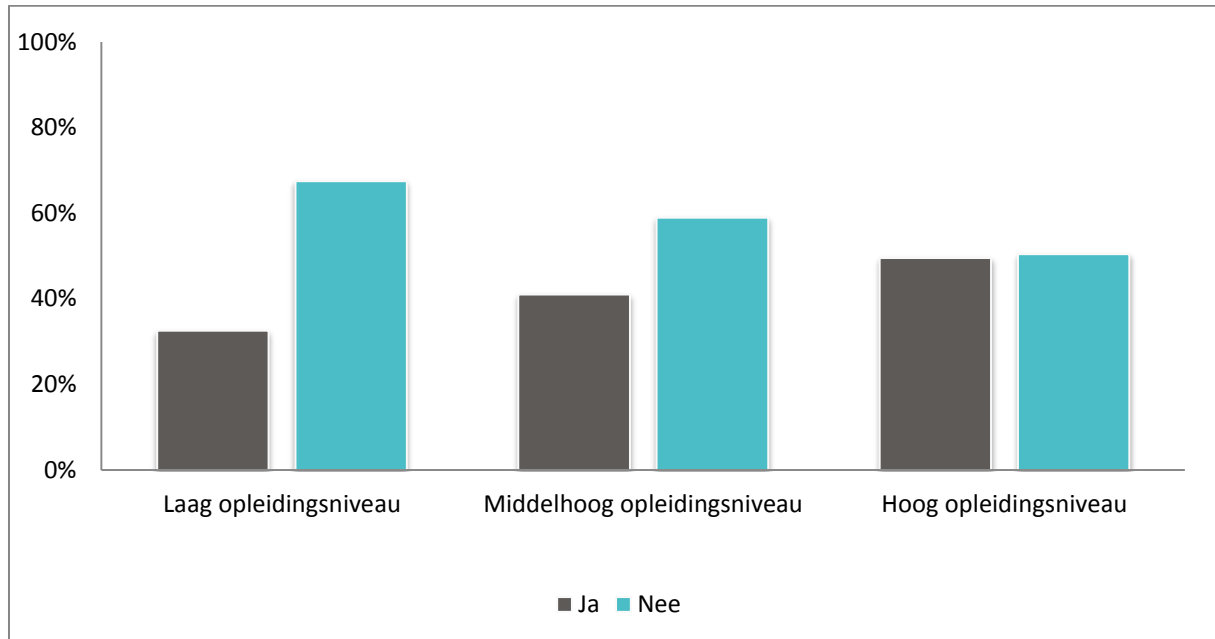

Iets minder dan de helft is op de hoogte van openbare prijsinformatie

Van de panelleden gaf 44% aan er van op de hoogte te zijn dat een aantal zorgverzekeraars de prijzen van behandelingen bij de verschillende zorgaanbieders openbaar gemaakt hebben. Er bleken

hierin verschillen te zitten tussen opleidingsniveaus (zie Figuur 2). Hoog opgeleide panelleden bleken significant vaker (51%) op de hoogte te zijn van de openbaarheid van de prijzen van behandelingen dan midden- en laag opgeleiden (41% en 33%).

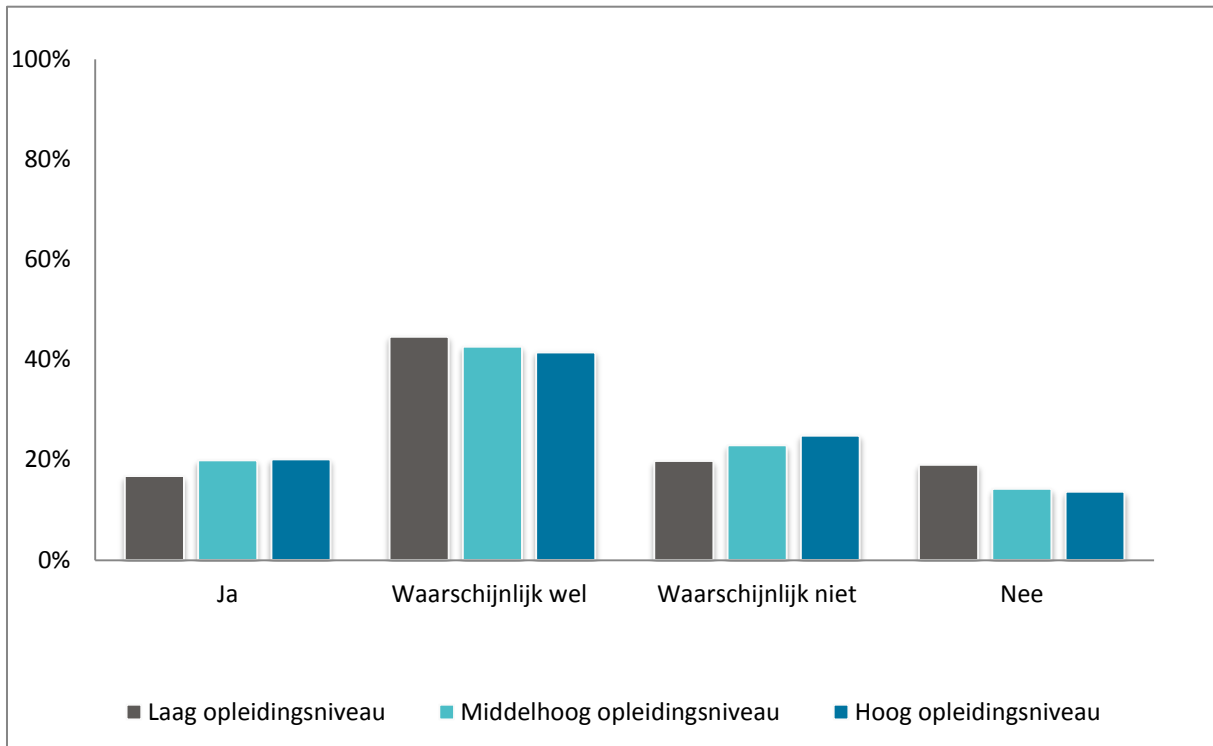
Figuur 2: Wist u dat de prijzen van behandelingen openbaar gemaakt zijn door een aantal zorgverzekeraars? (N=6132, p=0,00)

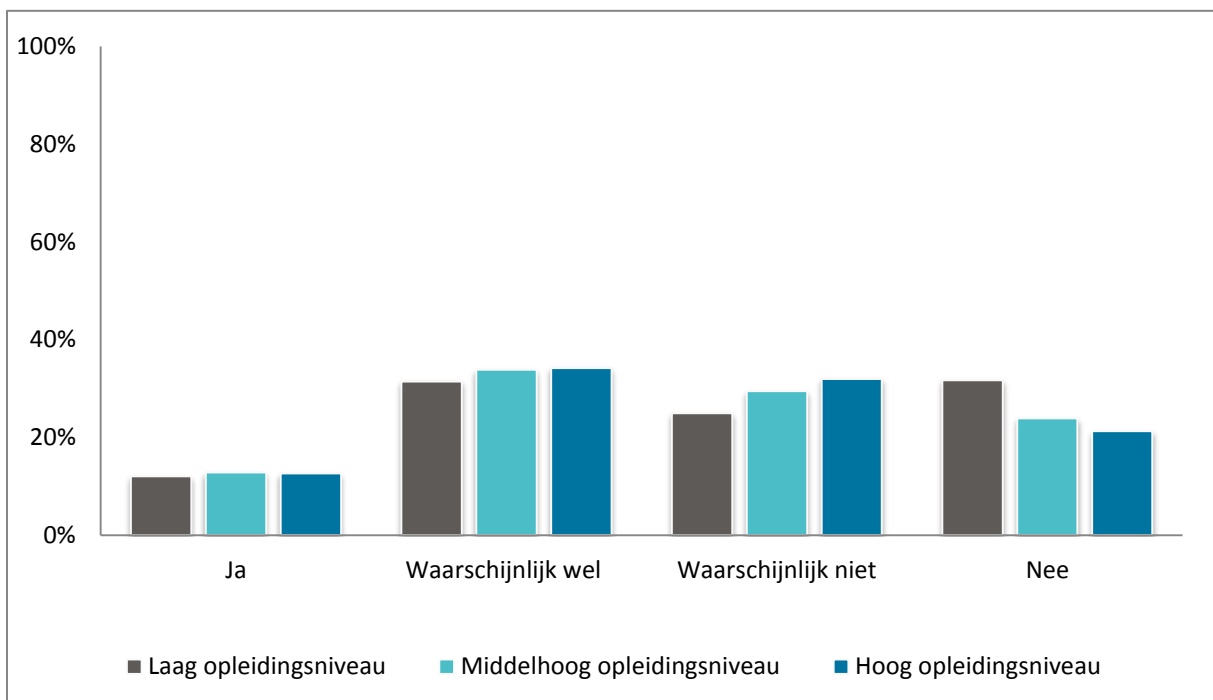
Hoog opgeleiden zijn vaker van plan prijzen op te zoeken en te gebruiken

Van de ondervraagden geeft 62% aan (waarschijnlijk) van plan te zijn om van tevoren de prijs op te zoeken van een behandeling als deze bekend wordt gemaakt door hun zorgverzekeraar. Laag opgeleiden geven significant vaker aan (19%), dan middelhoog- en hoog opgeleiden (14% en 13%), dat zij niet van plan zijn om de prijs van een behandeling op te zoeken (zie Figuur 3). Vervolgens is er nog gevraagd of de panelleden van plan waren om deze prijsinformatie te gebruiken om zorgaanbieders met elkaar te vergelijken als zij in de toekomst een zorgaanbieder moeten kiezen. Hier geeft nog 46% aan (waarschijnlijk) van plan te zijn prijzen te vergelijken tussen zorgaanbieders. Ook hier geven laag opgeleiden significant vaker aan (32%), dan middelhoog- en hoog opgeleiden (24% en 22%), dat zij niet van plan zijn om prijzen te vergelijken (zie Figuur 4).

Figuur 3: Bent u van plan de prijs van de behandeling op te zoeken wanneer u zorg nodig heeft? (N=6146, p=0,00)

Figuur 4: Bent u van plan de prijs van een behandeling te vergelijken tussen zorgaanbieders wanneer u een zorgaanbieder moet kiezen? (N=6140, p=0,00)

Attenderen op openbare prijsinformatie vergroot de intentie tot gebruik

Deze resultaten laten zien dat ongeveer de helft van de ondervraagde panelleden de prijsinformatie over behandelingen bij verschillende zorgaanbieders van belang vindt. Echter is slechts 44% van de panelleden er van op de hoogte dat sommige zorgverzekeraars deze informatie tot aan de maximale eigen risico-grens (885 euro) al openbaar hebben gemaakt, al zijn hoger opgeleiden iets vaker op de hoogte hiervan. Wanneer de panelleden op de aanwezigheid van deze informatie worden gewezen, wat in deze vragenlijst gebeurd is, geeft toch 62% van de ondervraagden aan de prijs van een behandeling in de toekomst (waarschijnlijk) op te zoeken wanneer zij zorg nodig hebben en 46% van de ondervraagden geeft aan (waarschijnlijk) van plan te zijn om deze prijzen te vergelijken tussen verschillende zorgaanbieders om een keuze tussen hen te maken. Vooral hoger opgeleiden zijn vaker van plan deze informatie op te zoeken en te gebruiken om zorgaanbieders met elkaar te vergelijken. Vervolgonderzoek zou echter moeten uitwijzen of verzekerden, naast dat zij de intentie hebben om prijsinformatie op te zoeken en te gebruiken, dit in realiteit ook daadwerkelijk doen. In de praktijk blijkt namelijk dat maar een relatief kleine groep patiënten (14%) ook echt daadwerkelijk deze actieve keuze rol op zich neemt [4]. De rest had vaak geen keuzemoment ervaren. Onder andere, doordat zij het idee hadden dat de huisarts of het ziekenhuis waar ze kwamen al voor hen gekozen had, of omdat duidelijke vergelijkingsinformatie ontbrak [4]. Ook zijn er naast de tarieven van behandelingen bij verschillende zorgaanbieders andere factoren van belang voor de patiënt bij het maken van een beslissing voor een zorgaanbieder, zoals de kwaliteit, ervaringen van familie en vrienden of afstand tot de zorgaanbieder [4]. Deels omdat niet iedereen, vooral laag opgeleiden niet, voor het maximale vrijwillig eigen risico kiest. Voor hen is vergelijken op basis van prijsinformatie dus alleen van belang voor behandelingen die minder dan 385 euro kosten [5].

Uit de monitor transparantie voor consumenten blijkt dat toch het overgrote deel van de respondenten behoefte heeft aan informatie over tarieven voordat ze zorg gaan gebruiken [1]. Uit onze resultaten blijkt echter dat slechts de helft van de panelleden aangeeft deze informatie van belang te vinden. Huisartsen en zorgverzekeraars zouden bij hun patiënten of klanten het belang kunnen benadrukken van de vrijheid en mogelijkheid van het kiezen van een zorgaanbieder en mensen kunnen wijzen op de beschikbaarheid van vergelijkingsinformatie. Dit kan mensen helpen om zich actiever op te stellen bij het kiezen van een zorgaanbieder en ertoe bijdragen dat zij kiezen voor zorg die past bij hun wensen en behoeften. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt namelijk dat als mensen op de hoogte worden gesteld van de aanwezigheid van tariefinformatie, zij de intentie hebben om deze informatie op te zoeken.

Onderzoeksmethode

In 2006 is door Coöperatie VGZ (hieronder vallen onder meer de labels VGZ, Univé, IZA, IZZ, Zorgzaam, UMC, Bewuzt en ZEKUR) in samenwerking met het NIVEL het Verzekerdenpanel opgericht. Het Verzekerdenpanel telt bijna 12.000 leden die verzekerd zijn bij een van de genoemde labels van Coöperatie VGZ en hebben toegezegd om maximaal vier keer per jaar een vragenlijst in te vullen over onderwerpen die betrekking hebben op ontwikkelingen in de gezondheidszorg en zorgverzekeringen. In februari 2017 hebben 9392 leden van het Verzekerdenpanel van het NIVEL deelgenomen aan een vragenlijst. De vragenlijst was een algemene controlepeiling over het wisselen van zorgverzekeraar en bestond onder andere ook uit vragen over de openbaarheid van prijzen van behandelingen. De respons op de vragenlijst was 81% (N=7608).

Wat betreft de analyses is er gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek. Daarnaast zijn de resultaten uitgesplitst naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Alleen de significante verschillen op basis van de Chi-kwadraat toets zijn vermeld. Voor meer informatie kunt u terecht op www.nivel.nl/verzekerdenpanel of e-mailen naar verzekerdenpanel@nivel.nl.

Referenties

- [1]. NZa. Transparantie voor consumenten. De informatiebehoefte van consumenten en hun ervaringen met het zoeken naar informatie, toegespitst op financiële aspecten van curatieve zorg. Utrecht: NZa, 2014
- [2]. Consumentenbond. Openbare ziekenhuistarieven: wat kan de consument ermee? 2017.
- [3]. Nederlandse patiënten consumenten federatie. Meldactie Inzicht in Zorgkosten? 2015.
- [4]. Victoor, A. (How) do patients choose a healthcare provider? = (Hoe) kiezen patiënten een zorgaanbieder? Tilburg, Tilburg Universiteit, 2015.
- [5]. Jong, de J. D., & Brabers, A. E. (2016). Toename van verzekerden die kiezen voor een vrijwillig eigen risico. Vooral mannen, jongeren, hoger opgeleiden, verzekerden met een hoger inkomen en verzekerden met een goede gezondheid kiezen voor een vrijwillig eigen risico.